

SMLOUVA S OCHRANNÝMI ÚČINKY VE PROSPĚCH TŘETÍHO

Viktor Kolmačka

viktorkolmacka@gmail.com

Osnova

- I. Důvody zvolení tématu
- II. Metodologická část
- III. Samotná práce
 - I. Koncepce NŠ v NOZ a SOZ*
 - II. Struktura obligačních povinností*
 - III. Smlouvy s ochrannými účinky ve prospěch třetího*
 - I. Předpoklady
 - II. Právní následky
- IV. Závěr

Důvody zvolení tématu

- Aktuálnost a praktičnost
- Osobní důvody

Metodologický postup

- Komparativní metoda – inspirace
- Těžiště komparativních argumentů – německá právní věda a judikatura (okrajově Rakousko)
- Zpracování komparace
- *Tertium comparationis*
 - Podobná koncepce systému náhrady škody a výskyt „obdobného“ institutu

Nove pojetí náhrady škody

SOZ

1. Jednotný civilní delikt

NOZ

1. Deliktní odpovědnost (§ 2910) - *Deliktshaftung*
2. Smluvní odpovědnost (§ 2913) - *Vertragshaftung*

§ 420 SOZ

Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

§ 2910 OZ

Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

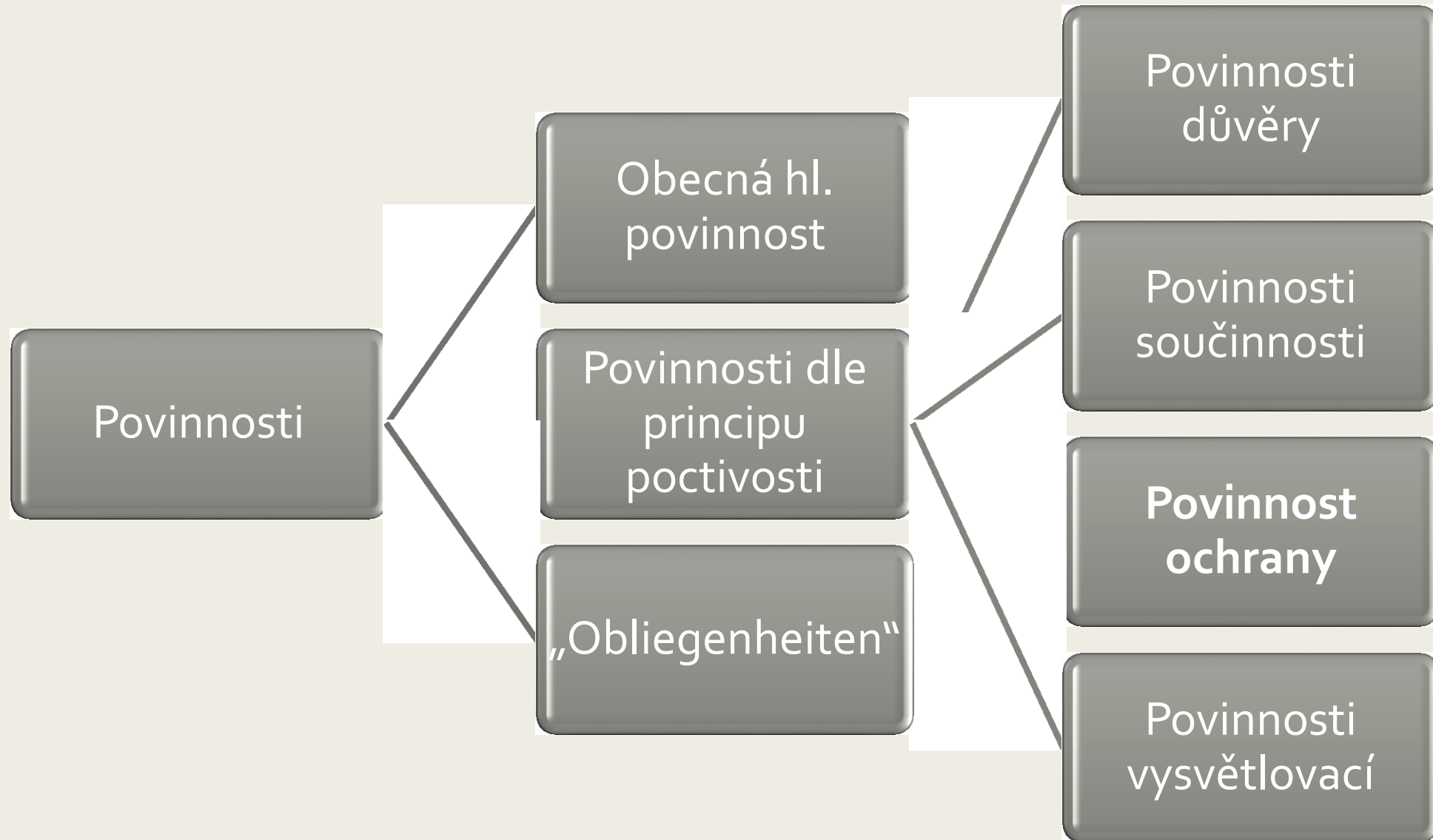
§ 2913 OZ

Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i **osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit.**

Základní rozdíly

	Deliktní odpovědnost	Smluvní odpovědnost
Právní poměr	Ex lege	Ex contractu
Zavinění	Nedbalost	X
Podmínky zproštění se odpovědnosti	Mírnější	Přísnější
Náhrada ryzí majetkové škody	X	✓

Závazkově právní poměr

§. 1. Jakým způsobem vzhází povinnost k náhradě škody

Zásadou rakouského práva jest, že každý škodu, kterou jinému svou vinou byl způsobil, nahraditi musí. §. 1295. obč. z. Čin, jenž tento závazek k náhradě škody zakládá, může:

- a) buď o sobě, nehledíc na stávající poměr obligační, býti nedovoleným čili bezprávním, pokud totiž o sobě objektivnímu právu se přičí;²
- b) buď může bezprávním objeviti se jedině proto, že se přičí stávajícímu poměru obligačnímu.

V případě prvním závazek vůbec teprv vzhází, závazek totiž, aby škoda nahrazena byla §. 1295. Jest to tak zvaná obligatio ex delicto (hlavně obl. legis Aquiliae), závazek z činu nedovoleného.

V případě druhém nezakládá se teprv závazek, nýbrž čin neb opominutí právu se přičící mění (modifikuje) toliko závazek již stávající. §§. 912., 1047., 1295 a 1298. Povinnost k náhradě škody zakládá se tu nesplněním stávající již obligace. (Srov. §. 4. t. pojednání.)

Tuto jednáme pouze o případě prvním, totiž o závazcích z nedovolených činů (obligationes ex delicto).³

² Srov. Schiffner §. 133. str. 103. Bezprávním ten čin může — ale nemusí rušiti právní obor osoby jiné (subjektivní právo cizí), ku př. opominuté vystavení výstražných znamení (§. 380. trest. zák.), přijetí čeledi bez vysvědčení (§. 1314.) a t. d. — S druhé strany může čin rušiti právní sféru jiné osoby a není přes to bezprávním, ku př. v případech dovolené svépomoci srov. §§. 19., 1321. a j.

³ Pohříchu jedná ob. zák. obč. o obojím, podstatně rozdílném poměru promissae v kapitole 30. dílu II. (§§ 1293.—1341.). Srov. §§. 1295. sl., 1334. atd. — Ostatek může se povinnost k náhradě škody zakládati též v jistých poměrech (v zákoně, jak §. 859. dí) na př. v případech bezdůvodného obohacení, neb za při-

Vznik závazku k náhradě škody z činu nedovoleného předpokládá:

I. Čin o sobě, tedy dle všeobecných právních předpisů (objektivně) bezprávním. Čin ten může býti pozitivního aneb negativního rázu. (Opominutí.) Opominutí jest ovšem (kromě obligačních poměrů) jen tehda bezprávním, když po zákonu stává povinností k pozitivnímu činu.⁴ Sem náleží zejména opominutí

činu donuceného postoupení vlastnictví a t. d. (§§. 46., 365., 460., 1111., 1310., 1321.) Strobal, Gutacht. č. I., II., Schiffner §. 133. p. 33., jenž ovšem cituje i §§. 872., 1021. a 1313. odst. 2. Také povinnost k náhradě soudních útrat sem náleží. Sr. č. 5001. sb. G. U. W. a Strohal l. c. Srv. též §. 6. toho spisu. Die toho může causa obligandi či důvod závazku k náhradě škody, t. j. k vyrovnání zkráceného majetku záležitosti buďsi in contractu, buďsi in delicto, buďsi in variis causarum figuris. Mluví-li se tudíž o žalobách o náhradu škody, nesmí se pomysleti jedině na obligace ex delicto, jakkoliv se to dosti často stává. — Bije do očí, že závazek k náhradě škody z činu nedovoleného zejména dobře rozeznáváti sluší od závazku z obohacení (Bereicherung), kterýž nepředpokládá ani čin nedovolený, ani vinu, nýbrž jedině: že se jedna strana na újmu (škodou) strany druhé jistou částí majetnosti bez důvodu zákonem uznaného obohatila. K závazkům toho druhu počítati sluší na př. závazky §§. 1174. posl. věta, 1247., 1431., 1435., 1447. posl. věta (vůbec conditiones sine causa); pak zvláštní případ čl. 83. směn. ř. O žalobách těchto srv. nyní výtečnou monografii Pavlička: Žaloby z obohacení (V Praze 1873.) a Von den Klagen aus ungerechtfertigter Bereicherung (1878). Obligace tyto nezakládají se ani ve smlouvách, ani v nedovolených činech, nýbrž v jistých poměrech neb, jak §. 859. obč. z. obč. nesprávně dí: v zákoně. O obligacích těchto neplatí tedy předpisové, týkající se obligací z deliktů. — Že právo k náhradě škody podstatně se liší od práva ze správy (Gewährleistung), o tom slov šifiti potřebi není. Stačí toliko uvážiti, že správa i tenkrát místa má, když postupující o nedostatku něčeho nevěděl. Srv. §§. 922., 932. a Arndts, Pand. §§. 340. sq. Nesprávně Zeiller, Comm. k §. 14. uvádí za hlavní prameny obligací: smlouvy a vinu. Podobně již Cod. Ther. III. sv. cap. I. §. VIII.: erlaubte u. unerlaubte Handlungen. („Verbrechen u. für Verbrechen geachtete Handlungen“ Nr. 92.)

⁴ K tomu Krasnopolski Grünh. Zeitsch. XIV. st. 20. sl., jenž však nešetřením §. 74. mylně za porušení smlouvy pojímá, ač tu zajisté jde o delikt. Cfr. nál. č. 7813., 8117., 10.042 sb. G. U. W. — Sem náleží dále na příklad opominuté vystavení výstražných znamení při stavbě (§. 380. trest. zák.), opominuté oznámení vztekliny zvířat (§. 387. trest. zák.) neb opominuté opatření divokých

Důvod vzniku SOchÚ v Německu

- Slabé deliktní právo – reakce judikatury
- Reforma závazkového práva 2002
 - § 311 odst. 3 věta třetí BGB: *Závazkově právní povinnosti dle § 241 odst. 2 BGB (tj. povinnost jednat tak, aby nebyla dotčena práva, zájmy a právní statky druhé smluvní strany) mohou vzniknout i ve vztahu k osobě, která sama nemá být smluvní stranou závazku.*
- př. odpovědnost za pomocníky § 831 odst. 1 BGB věta druhá
- X § 2914 OZ
 - odst. 1 – odpovědnost za nesamostatného pomocníka (tzv. zásada *respondeat superior*)

SOchÚ

- DZ: ochrana třetí osoby zde byla vždy
NS 25 Cdo 1417/2006: „[P]orušení smluvní povinnosti je protiprávním úkonem i ve vztahu k poškozenému, který není účastníkem smlouvy.“
- § 2913 OZ: „Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou ... nebo i osobě, jejímuž **zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit.**
- DZ: *Je totiž nutné vzít v úvahu, že ochrana třetích osob nemůže být bezbřehá. Jinak by ten, kdo uzavírá smlouvu, nemohl odhadnout rizika a promítnout je do požadavku na ekvivalentní protiplnění. Proto se vyžaduje, že **souvislost s ochranou třetí osoby musí být zjevná.** To znamená, že musí být **zjevná pro škůdce a již při uzavírání smlouvy.** Taková okolnost musí být řádně prokázána a odůvodněna s důrazem na skutečnosti, z nichž musel škůdce při náležité péči předpokládat zájem druhé strany na ochraně třetího nebo blízký vztah a zájem třetího k plnění smluvené povinnosti*

Předpoklady SOchÚ

- Chová se jako **dispozitivní právní norma**
- Přehled předpokladů:
 1. Blízkost třetího subjektu ke splnění smluvní povinnosti (*Vertragsnähe*, také *Leistungsnähe*),
 2. Zájem věřitele na ochraně třetího (*Interesse am Schutz des Dritten*, také *Gläubigernähe*),
 3. Rozpoznatelnost předešlých předpokladů (*Erkennbarkeit des geschützten Personenkreises*),
 4. „Potřeba ochrany zájmu třetího (*Schutzbedürfnis*)“.

1. Blízkost třetího subjektu ke splnění smluvní povinnosti

- Vystavení porušení smluvní povinnosti ve stejné intenzitě jako věřitel
- x Nahodilost
- Př. Osoby žijící s nájemcem

2. Zájem věřitele na ochraně třetí osoby

- Oprávněný zájem věřitele na ochraně 3. osoby
- Původně odpovědnost za tzv. *Wohl und Wehe*
- Judikatura
 - „Poškozená“ dědička
 - *Nezdařená sterilizace*
- Sporný problém – znalecký posudek

3. Rozpoznatelnost okruhu chráněných osob

- Rozpoznatelnost předešlých předpokladů dlužníkem
 - rizikovost závazku, preventivní opatření, apod.
- Příklady, kdy není podmínka splněna
 - *smlouva o zhotovení kabelů elektrického proudu ve prospěch odběratele proudu*
 - *kupní smlouva mezi výrobcem a obchodníkem ve prospěch konečného spotřebitele*
- Někdy může vyplynout přímo ze smlouvy
- Judikatura
 - *osoby, které se účastnily akce v pronajatém sále, hale či stadionu*
 - *nasciturus*

4. Potřeba ochrany třetího

- Není splněna, pokud třetí osoba má vlastní smluvní nárok proti dlužníkovi či jiné osobě
- Př.
 - *Dělník, jenž mi způsobil škodu*
 - *Podnájemci poškození jednáním pronajímatele*
- Situace, kdy je více SOchÚ
- Otázka insolventnosti smluvního partnera?

Spornost 4. předpokladu

- Sporné, zda tento předpoklad je přenositelný do českého práva
 - *Teleologická redukce § 2913*
- Argumenty pro přenositelnost
 - *Odpovídali by všichni nesamostatní pomocníci při plnění*
 - *Pomáhá zamezit proti stírání dichotomické koncepce NŠ*
 - *Zamezuje neodůvodněnému řetězení odpovědnosti*
- Argumenty proti přenositelnosti
 - *Chybí konkrétní pravidlo či přesný „zřetelný“ zájem*

Právní následky a problémy SOchÚ

- Odpovědnost škůdce v režimu smluvní odpovědnosti (dle § 2913)
- Problémy
 - *Šíře dispozitivnosti*
 - *Otázka spoluzavinění věřitele*
- Vztah k tzv. likvidaci třetích škod
 - *Kritérium tzv. náhodnému přechodu škody (zufällige Schadensverlagerung)*

Problémy při komparativní práci

- Nevhodná struktura práce

Děkuji za pozornost!

Od poloviny prosince práce k dispozici na: www.iurium.cz

Do konce roku v tištěné podobě